

بسمه تعالی

تولید پنبه و صنعت نساجی در جمهوری تاجیکستان

نقش پنبه در اقتصاد تاجیکستان

کشت پنبه یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد تاجیکستان است و جایگاهی حیاتی در اقتصاد تاجیکستان دارد. تولید پنبه نقش قابل توجهی در تولید کشاورزی، درآمد صادراتی و رشد کلی اقتصادی ایفا می‌کند. این محصول منبع اصلی درآمد، هم از طریق صادرات و هم از طریق جمع‌آوری مالیات است. علاوه بر این، کشت و تولید پنبه نقش زیادی در معیشت بخش بزرگی از جمعیت روستایی دارد و برای ۲۰ درصد از جمعیت کشور اشتغال ایجاد کرده است. درآمد حاصل از پنبه در سال ۲۰۲۴ حدود ۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور را به خود اختصاص داده است. تاجیکستان همچنین توسعه صنعت نساجی خود را که پنبه خام را به محصولات نهایی تبدیل می‌کند، در اولویت قرار داده است و هدف آن افزایش صادرات و ایجاد مشاغل بیشتر است.

تولید و صادرات پنبه از منظر اطلاعات آماری

تاجیکستان برای فرآوری پنبه در داخل کشور راهبرد جدیدی اتخاذ کرده است. دولت این کشور مشوق‌های مالیاتی را برای شرکت‌ها در نظر گرفته است تا پنبه بتواند به محصول نهایی تبدیل شود.

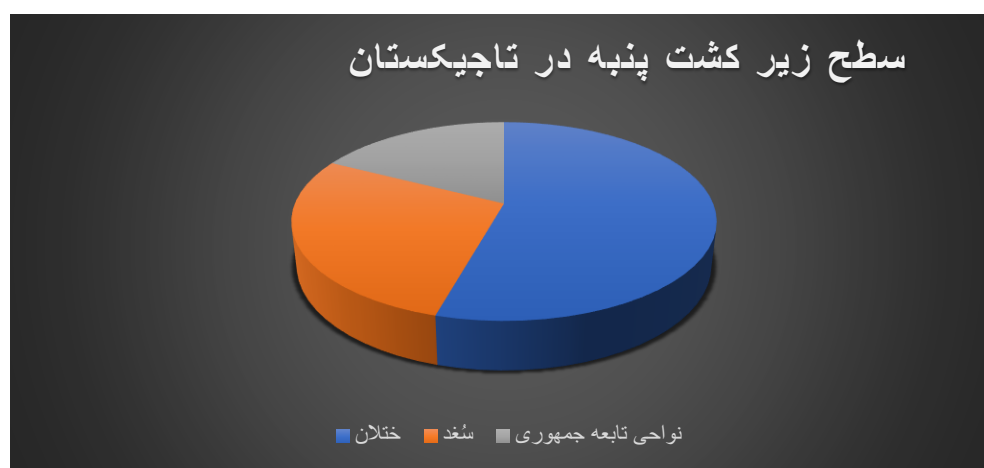
طبق آمار وزارت کشاورزی جمهوری تاجیکستان، بطور کلی سطح زیر کشت پنبه و دانه‌های روغنی حدود ۲۰۰ هزار هکتار است. برداشت سالانه پنبه بیش از ۴۲۰ هزار تن است. از این مقدار سالانه بالغ بر ۲۵ هزار تن پنبه در تاجیکستان فرآوری می‌شود و مابقی صادر می‌شود.

همچنین طبق اعلام این وزارتخانه تاجیکستان تا ۲۵ آوریل سال ۲۰۲۵، تاجیکستان در زمینی به مساحت ۱۵۸ هزار و ۹۲۹ هکتار پنبه کاشته است که در مقایسه با سال قبل ۲۵ درصد افزایش داشته است. ۶۰ درصد از کاشت پنبه در استان ختلان متمرکز است و ۳۰ درصد در دره فرغانه استان سغد و مابقی آن در حدود ۱۰ درصد در دره حصار نواحی تابعه جمهوری انجام می‌گیرد.

جمشید نورمحمدزاده، مدیر آژانس آمار وابسته به ریاست جمهوری تاجیکستان در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت: تاجیکستان امسال تنها از منطقه ختلان به میزان ۳۰ هزار تن و به ارزش ۵۶ میلیون دلار پنبه صادر کرده است. وی گفت: تاجیکستان برای فرآوری پنبه در داخل کشور راهبرد جدیدی اتخاذ کرده است. دولت این کشور مشوق‌های مالیاتی را برای شرکت‌ها در نظر گرفته است تا پنبه بتواند به محصول نهایی تبدیل شود.

بر اساس گزارش این آژانس، در سال ۲۰۲۴ بیش از ۲۵۰ میلیون دلار مواد و محصولات نساجی (پنبه الیافی، نخ و نخ پنبه، ابریشم و سایر محصولات نساجی) از تاجیکستان به کشورهای دیگر صادر شده است که معادل ۱۵ درصد کل صادرات تاجیکستان است و از این مقدار حدود ۹۵ میلیون دلار به صادرات پنبه خام اختصاص دارد.

کشورهای ترکیه (۴۵ میلیون دلار)، چین (۴۳ میلیون دلار)، و پرتغال به ترتیب مهمترین مقاصد صادراتی پنبه و محصولات نساجی تاجیکستان هستند. سپس ازبکستان، ایتالیا، فدراسیون روسیه و کرواسی قرار دارند.

چالش ها و فرصت های صنعت نساجی در تاجیکستان

صنعت پنبه در تاجیکستان پتانسیل قابل توجهی برای رشد دارد، از جمله شرایط آب و هوایی مطلوب برای تولید پنبه و تقاضای جهانی رو به رشد برای محصولات پنبه‌ای. با این حال، زیرساخت‌های ناکافی، فناوری قدیمی و دسترسی محدود به منابع مالی و بازارها همچنان از چالش‌های اصلی هستند. کارشناسان اقتصادی برای برطرف کردن این چالش‌ها، چندین استراتژی از جمله سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، نوسازی فناوری، و دسترسی به بازار را پیشنهاد می‌نمایند. همچنین بر راهکارهایی مانند تضمین دستمزدهای منصفانه، ارائه دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی و آموزش و پرداختن به مسائلی مانند کار کودکان و نابرابری جنسیتی برای بهبود استانداردهای زندگی و شرایط کاری کشاورزان و کارگران پنبه در این صنعت تأکید شده است. دولت تاجیکستان در حال سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و فناوری برای بهبود تولید و فرآوری پنبه است، این کشور رشد صنعت نساجی را با هدف کاهش وابستگی به صادرات پنبه خام و ایجاد زنجیره تولید محصولات نهایی در داخل کشور، از اولویت‌های سیاست‌های صنعتی شدن تاجیکستان اعلام کرده است.

وزیر صنعت و فناوری های نوین تاجیکستان در تلاش است تا سرمایه‌گذاران خارجی را به ساخت بنگاه‌های متالورژی و مجتمع نساجی با اجرای چرخه کامل فرآوری الیاف پنبه به محصولات نهایی ترغیب و تشویق نماید.

مهمترین شرکت‌های نساجی و ظرفیت تولید آنها در جمهوری تاجیکستان

• شرکت «پيله تاجیک» در دوشنبه

شرکت سهامی عام «پيلهی تاجیک» در ۱۶ آوریل ۲۰۲۴ در دوشنبه به بهره‌برداری رسید. این شرکت فرآوری پيله را در بالاترین سطح انجام داده و ابریشم اطلس و آدراس با کیفیت بالا تولید می‌کند. در حال حاضر، این شرکت و گلخانه آن در هر شیفت برای ۳۰۰ نفر شغل دائمی فراهم کرده است.

این شرکت شامل کارگاه خشک کردن پيله، فرآوری الیاف، کارگاه بسته‌بندی، آزمایشگاه، کارگاه چاپ، کارگاه بافندگی، کارگاه پنبه پاکنی، کارگاه خشکشویی پارچه، کارگاه اطلس و آدراس و کارگاه بافت فرش دستباف است. تجهیزات و امکانات این کارخانه از جمهوری چین و کشورهای اروپایی وارد شده است که به تولید محصولات با کیفیت بالا و مطابق با نیازهای بازارهای جهانی کمک می‌کند. پس از جمع‌آوری، پيله‌ها در این شرکت خشک می‌شوند، در خط فناوری ابریشم به انواع مختلف دسته‌بندی می‌شوند و به نخ تبدیل می‌شوند.

ظرفیت تولید سالانه ابریشم خام بیش از ۴۰ تن و ظرفیت تولید نخ ابریشم بیش از ۶۰ تن است. ابریشم آماده شده در کارگاه بافندگی به پارچه تبدیل می‌شود.

در کارگاه اطلس و آدراس، با استفاده از ۲۶ دستگاه بافندگی، صنعتگران انواع اطلس و آدراس را از نخ ابریشم و پنبه تهیه می‌کنند.

شایان ذکر است که مساحت کل قطعه زمین شرکت «پبله‌ی تاجیک» بیش از ۲۶ هکتار و مساحت مورد نیاز برای ساخت و ساز بیش از ۱۴ هکتار است.

• شرکت «ساتن» در خجند

شرکت خصوصی «ساتن» که با همکاری شرکای خارجی از جمهوری ایتالیا فعالیت می‌کند، مواد اولیه داخلی - پنبه - را فرآوری و به محصولات نهایی تبدیل می‌کند. این شرکت شامل چندین کارگاه - ریسندگی، بافندگی، رنگرزی، فرآوری پارچه، خیاطی، شستشو و اتوکشی - است و تمام مراحل تولید با کنترل کیفیت دقیق انجام می‌شود.

در چهار ماه اول سال ۲۰۲۵، بیش از ۲۹۹۰۰۰ واحد محصول صادر شده است. در عین حال، صدها شهروند تاجیکی در این کارخانه شغل دائمی دارند و حقوق خوب دریافت می‌کنند.

• شرکت «جوانی» در خجند

شرکت خصوصی جوانی یکی از شرکت‌های پیشرو در صنعت نساجی در شهر خجند می‌باشد. در حال حاضر شرکت «جوانی» در زمینه تولید پوشاک مردانه، زنانه و بچه‌گانه فعالیت می‌کند و کل فرآیند به جدیدترین تجهیزات مدرن مجهز است. مواد اولیه داخلی پنبه به طور کامل در خود شرکت تا مرحله نهایی فرآوری می‌شود. در این شرکت ۷۵۰ کارمند در سه شیفت مشغول به کار هستند.

در ۴ ماه اول سال جاری، این شرکت محصولاتی به ارزش بیش از ۳۴ میلیون سامانی تولید کرده است و ۹۵ تا ۹۸ درصد از محصولات به کشورهای خارجی از جمله کرواسی، ایتالیا و فدراسیون روسیه صادر می‌شود. از مانده محصولات سال ۲۰۲۴ و تولید امسال، در مجموع ۳۶.۷ میلیون سامانی محصول به خارج از کشور صادر شده است. شرکت «جوانی» با تولید محصولات رقابتی توانست نماینده تاجیکستان در بازارهای جهانی باشد. تضمین کیفیت، استفاده از فناوری‌های مدرن و آموزش متخصصان جوان از جمله زمینه‌های مهم فعالیت آن است.

• شرکت «آرویس» در دوشنبه

این شرکت در زمینه تولید پارچه حوله‌ای و محصولات نهایی پشمی مانند انواع حوله، لباس برای همه سنین و سایر انواع محصولات فعالیت می‌کند.

شرکت نساجی «آرویس» توانایی فرآوری ۳۶۰۰ تن نخ پنبه در سال و تولید محصولات پشمی را دارد و آنها را با کیفیت و طراحی مطلوبی که در بازار تقاضا دارند، به مشتریان ارائه می‌دهد.

همچنین انتظار می‌رود در آینده، محصولات نهایی شرکت به تدریج صادر شوند، زیرا ماشین‌آلات و تجهیزات این شرکت امکان تولید محصولات نهایی را در چارچوب استانداردهای جهانی فراهم می‌کند. در حال حاضر، این شرکت ۵۰۰ نوع محصول نساجی تولید می‌کند.

ماشین‌آلات نساجی از بلژیک، آلمان، ترکیه، ژاپن و جمهوری کره در این شرکت خریداری و نصب شده‌اند که نقش موثری در تضمین کیفیت بالای محصولات و رقابتی شدن آنها را دارند. فعالیت‌های آن با هدف استفاده از مواد اولیه محلی، انجام کامل فرآیند فرآوری پنبه در کشور و تولید محصولات جایگزین واردات انجام می‌شود. این شرکت نساجی به ایجاد شغل دائمی و دستمزد مناسب برای ۶۰۰ نفر از ساکنان محلی کمک کرده است که بیشتر کارگران آن زن هستند.

شرکت خصوصی «آرویس» پارچه تولید می‌کند، آن را رنگ می‌کند، نرم می‌کند و محصولات نهایی با کیفیت بالا را آماده می‌کند.

رنگرزی محصولات نیز در داخل کارخانه انجام می‌شود و تجهیزات نصب شده قادر به رنگرزی تا ۱۵ هزار کیلوگرم پارچه در روز هستند.

کارگاه طراحی و مهندسی این کارخانه توانایی برش و آماده‌سازی خودکار تا ۱۵ تن پارچه در روز را دارد.

مهمترین و بزرگترین مجتمع‌ها و کارخانجات نساجی در تاجیکستان

نام کارخانه یا مجتمع نساجی	شهر - محل	تعداد کارکنان	ظرفیت تولید پنبه	ظرفیت تولید محصول و صادرات محصولات	مشارکت یا سرمایه گذار خارجی
مجتمع سهامی خاص "جوغتای-دنگره سین سیلو نساجی"	استان ختلان	۱۴۵۰ نفر	فرآوری ۲۵ هزار تن الیاف پنبه بصورت سالانه	تولید ۳۲ محصول ریسندگی	با سرمایه گذاری و فناوری چین-
کارخانه جوانی	خجند	۷۵۰ نفر		۹۵ تا ۹۸ درصد از محصولات به کشورهای خارجی از جمله کرواسی، ایتالیا	

	و فدراسیون روسیه صادر می شود. شرکت «جاونی» با تولید محصولات رقابتی توانست نماینده تاجیکستان در بازارهای جهانی باشد.				
ماشین آلات نساجی شرکت آرویس از بلژیک، آلمان، ترکیه، ژاپن و جمهوری کره در این شرکت خریداری و نصب شده اند	در حال حاضر، شرکت آرویس ۵۰۰ نوع محصول نساجی تولید می کند. فعالیت های آن با هدف استفاده از مواد اولیه محلی، انجام کامل فرآیند فرآوری پنبه در کشور و تولید محصولات جایگزین واردات انجام می شود.	شرکت نساجی «آرویس» توانایی فرآوری ۳۶۰۰ تن نخ پنبه در سال و تولید محصولات پشمی از آن را دارد	۶۰۰ نفر	دوشنبه	شرکت آرویس
تجهیزات و امکانات کارخانه پيله تاجیک از جمهوری چین و کشورهای اروپایی وارد شده است.	در کارگاه اطلس و آدراس، با استفاده از ۲۶ دستگاه بافندگی، صنعتگران انواع اطلس و آدراس را از نخ ابریشم و پنبه تهیه می کنند	ظرفیت تولید کارخانه پيله تاجیک سالانه ابریشم خام بیش از ۴۰ تن و ظرفیت تولید نخ ابریشم بیش از ۶۰ تن است. ابریشم آماده شده در کارگاه بافندگی به پارچه تبدیل می شود.	۳۰۰ نفر	دوشنبه	کارخانه پيله تاجیک

کارخانه ساتن با سرمایه گذاری و فناوری ایتالیا	در کارخانه ساتن شرکت شامل چندین کارگاه - ریسندگی، بافندگی، رنگرزی، فرآوری پارچه، خیاطی، شستشو و اتوکشی - است و تمام مراحل تولید با کنترل کیفیت دقیق انجام می شود. در چهار ماه اول سال ۲۰۲۵، بیش از ۲۹۹.۰۰۰ واحد محصول صادر شده است.		۲۰۰ نفر	خجند	کارخانه ساتن
	در کارخانه اطلسی دستگاه نساجی اتوماتیک برای تولید اطلس و ادرس تولید ۶۰ نوع اطلس و ۳۰ نوع ادرس		۱۰۰ نفر	خجند	کارخانه اطلسی